

Як розмовляти з дітьми про
ВИБІР МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ?

ВИБІР МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

Мета професійної орієнтації молоді – допомогти їм знайти професію, яка найкраще відповідає їхнім інтересам та навичкам. Молоді люди, які знайшли стабільну роботу, відчувають себе більш задоволеними життям та упевненими у майбутньому, вони мають менший ризик безробіття та менш схильні до зміни професії. Це важливі передумови особистісного зростання та розвитку незалежності. Самостійні громадяни, такі як описано вище, мають важливе значення для демократичних систем. Адже тільки добре поінформовані та залучені до суспільного життя громадяни, здатні приймати виважені та відповідальні рішення задля розвитку демократичного суспільства.

Дмитро, ваш 15-річний син, вчиться у старших класах. На батьківських зборах вчитель наголошує на важливості вибору майбутньої професії для ваших дітей, розповідає про важливе значення вашої підтримки у цьому питанні. Він закликає всіх батьків намагатися обговорювати цю тему вдома та в родинному колі. Ви бачите, що Дмитро не хоче говорити на цю тему. Тож ви вирішили самі розпочати розмову про це. Але на скільки результативною буде така розмова?

Виберіть один із запропонованих варіантів:

Дізнайтесь більше на [сторінці 3!](#)

Дізнайтесь більше на [сторінці 4!](#)

Дізнайтесь більше на [сторінці 5!](#)

«Декілька простих правил:

- Будьте залучені до процесу, але не контролюйте його;
- Порадьте, але не приймайте рішення;
- Підтримуйте, але не домінують.»¹

Додаткову інформацію/матеріали/відео можна знайти тут:

QualifaX: Database for further and higher education in Ireland (Department of Education and Skills, Ireland)

http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=179&Itemid=207

Усі батьки хочуть лише найкращого для своїх дітей. У питанні вибору майбутньої професії для своїх нащадків, багато батьків перш за все прагнуть вибрати професію, яка зазвичай забезпечує високий статус, стабільну роботу та дохід. І багато хто вважає, що цього можна досягти лише здобувши вищу освіту.

Однак погрози та патерналістська поведінка, скоріше за все, не допоможе вам переконати Дмитра у необхідності закінчити школу з високими оцінками. Тому важливо створити та підтримувати сприятливу атмосферу для відкритого спілкування між вами та вашою дитиною. Це також надасть вашому синові можливість практикувати свої демократичні компетентності. В процесі спілкування вам слід уникати так званих деструктивних повідомлень. Ознайомитись із порадами та пропозиціями з теми можна на [сторінці 6](#).

Спробуйте дізнатися про інтереси та професійні прагнення Дмитра під час відкритого спілкування розмові. Потім ви можете спільно розпочати пошук відповідних робочих місць, що відповідають цим очікуванням.

На [сторінці 7](#) сторінці 7 ви можете знайти кілька важливих порад та пропозицій для батьків, які бажають підтримати Дмитра у пошуку відповідного заняття.

Серед найважливіших проблем, які виникають в процесі дорослішання підлітків – це проблема отримання незалежності від сім'ї та батьків. Вибір майбутньої професії, таким чином, є важливим, якщо не найважливішим, кроком у житті молодого людини до незалежності та самовизначення.

Оскільки ви, як дорослі люди та батьки, повністю усвідомлюєте масштабність цього рішення, цілком зрозуміло, що ви хочете максимально підтримати свого сина та дати йому цінні поради. Проте, майте на увазі, що в кінець кінцем Дмитрові доведеться жити з цим рішенням та нести відповідальність за нього. Якщо ваш син самостійно прийме рішення щодо вибору майбутньої професії, він більше прагнучиме до кар'єрного зростання, а отже, працюватиме та навчатиметься більш інтенсивно.

Тому ми радимо змиритися з певною бездіяльністю вашого сина, хоч як би важко це не було для вас, замість того, щоб заповнювати цю прогалину власною активністю. Якщо ви занадто багато робите за Дмитра, це може призвести до сильної протидії з його боку. Цілком можливо, що він не проявляє активності у виборі майбутньої професії саме через те, що ви приділяєте цьому питанню занадто багато уваги.

Більш детально про поради та підказки щодо того, як непомітно підтримати вашого сина читайте на [сторінці 7](#).

Схоже, ви знайшли правильний підхід, щоб поговорити з сином про його майбутнє. Вітаємо!

Дайте Дмитрові зрозуміти, що вибір професії – це тільки його вибір, адже він повністю нестиме відповідальність за його наслідки. Проте, ви, як батьки та дорослі люди з багатим життєвим досвідом і знаннями, маєте завжди бути відкриті до спілкування з вашим сином щодо будь-яких питань і проблем.

Ознайомитись з додатковими пропозиціями та конкретними заходами, які можна взяти у вашій ситуації можна на [сторінці 7](#).

Деструктивні повідомлення²

Повідомлення та заяви, які провокують у ваших дітей негативні почуття та реакції, називаються деструктивними. Коли поводите себе таким чином, ви не поважаєте та не хочете терпіти почуттів і думок своїх дітей. Повага та толерантність є основою демократичних взаємовідносин, а деструктивні повідомлення, які отримує ваша дитина від вас, не сприяють розбудові таких відносин. Ваші діти можуть відповідати вам короткими фразами. Таким чином вони захищають себе, адже відчувають, що їх недооцінюють та не розуміють. Такі види повідомлень призводять до конфліктів, а іноді взагалі є причиною повної відсутності спілкування між батьками та дітьми.

Деструктивні повідомлення перешкоджають дітям. Вони не можуть повністю розвинути свій потенціал, коли чують лише негативні, принизливі повідомлення на свою адресу. Це також заважає їм розвиватися та формуватися як сильні особистості. Нагадаємо, що саме сильні особистості складають основу демократичного суспільства.

Тренінг

Щоб покращити свої комунікативні навички та виробити більш демократичний стиль спілкування з дитиною, вам потрібно спочатку проаналізувати та оцінити власні звички.

Нижче наведені різні приклади деструктивних повідомлень. Спостерігайте за своїм комунікативним поведінкою щодня протягом тижня. Кожен раз, коли ви використовуєте одну з наступних виразів при розмові з дитиною, проведіть лінію відразу за цією пропозицією.

Деструктивні повідомлення

Команди, накази

- Ти повинен...
- Давай, приготуйся...
- Скажи привіт...
- Поводься...

Догани, попередження, погрози

- Ви завжди робиш...
- Ти ніколи не робиш...
- Якщо ти не..., то...
- Коли ти нарешті...
- Як часто я повинен говорити тобі, що...

Моралізація

- Ми б так пишалися тобою, але тепер ми розчаровані, тому що ти не...
- Матусі дуже сумно, тому що ти така нестерпна.
- Є тисячі голодних дітей, які хотіли б з'їсти це.
- Одного разу збрехавши, брехатимеш завжди...

Поради і порівняння

- На твоєму місці я б...
- Батьки інших дітей...
- Твоя сестра завжди прибирає в своїй кімнаті.
- Всі згодні з цим. Але не ти...

Як успішно підтримати свою дитину у виборі майбутньої професії?

- **Рання пташка...** Щоб не приймати важливих рішень поспіхом, почніть обговорювати тему вибору професії якомога раніше. Таким чином, якщо ваша дитина ще не визначилася, у неї буде достатньо часу для ознайомлення з різними спеціальностями.
- **Очікування від майбутньої професії:** поговоріть із сином про його бажання, ідеї та сподівання.
- **Надзвичайно важливо:** відкритість. Спокійно вислухайте свого сина. Хоча переважна більшість його ідей можуть здатися вам нереальними або недосяжними, не намагайтеся тиснути на нього та нав'язувати свою думку.
- **Я поняття не маю...** Якщо Дмитро взагалі не має жодного уявлення щодо того, яким професійним напрямком займатися, йому доцільно задуматися над наступними питаннями:
 1. Що ти особливо любиш робити? Чим ти захоплюєшся? Яке твоє хобі?
 2. У яких професіях ти можеш якнайкраще реалізувати ці навички? У яких професійних сферах потрібні твої таланти та здібності? Які професійні категорії підпадають під сферу твоїх інтересів?
- **«За» та «проти»:** якщо професійні уподобання вашого сина певною мірою зрозумілі вам, спробуйте скласти з ним список потенційних переваг та недоліків вибраних професій. Такий список може допомогти відносно швидко визначити чи підходить ця спеціальність вашому синові чи можливо це не такий вже і правильний вибір для нього.
- **Станьте активними:** підтримуйте Дмитра у пошуку інформації про конкретні професії та відповідні навчальні курси. Але нехай він сам робить цю роботу, наприклад, телефонуючи та домовляючись про зустріч з консультантами в центрах профорієнтації, збираючи матеріали про різні професії...
- **Практика, практика, практика:** для багатьох молодих людей конкретний практичний досвід набагато корисніший при виборі майбутньої професії, ніж будь-яка теоретична інформація. Таким чином, заохочуйте Дмитра спробувати зрозуміти особливості обраної ним професії під час відвідування підприємств та організацій, які спеціалізуються на подібній роботі. Також важливо отримати інформацію про обрану професію «з перших рук»: спробуйте поспілкуватися з представниками цієї спеціальності, які можливо знайдуться серед ваших знайомих чи родичів..
- **Невдачі:** Дмитро може почати «опускати руки», якщо з певних причин йому рекомендують обрати іншу професію, або якщо відмовляють у стажуванні чи практичному навчанні. У таких випадках ви маєте взяти на себе відповідальність і заохочувати сина продовжувати його пошук та не ховати голову в пісок.
- **Зроби це сам:** наскільки б важко вам не було це прийняти, але ваш син має самостійно обрати професію. Виконати задумане найлегше, коли ти сам прийняв рішення. Таким же чином, вашому синові має бути зрозуміло, що йому самому доведеться нести відповідальність за своє рішення. Це означає, що він бере на себе відповідальність за свої дії. Процес прийняття власного рішення та відповідальність за його наслідки – це цінний життєвий досвід. Окрім того, право та обов'язок приймати обґрунтовані рішення та брати на себе відповідальність за них – важлива передумова життя в демократії. Таким чином, таке рішення неможна приймати поспіхом.

При підготовці розділу «Як розмовляти з дітьми про вибір майбутньої професії?» використані такі джерела:

¹ Qualifax, the national learners` database. *The Parent's Role in Career Selection: How important is the role of the parent in the career guidance process?* Database for further and higher education in Ireland (Department of Education and Skills, Ireland) retrieved 19.03.2019. http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=179&Itemid=207

² Heueck-Mauss, Doris. 2016. *So rede ich richtig mit meinem Kind: Wie Worte wirken: Konflikte fair lösen: Stressfreier erziehen*. Hannover: Humboldt, 74 ff

Heueck-Mauss, Doris. 2016. *So rede ich richtig mit meinem Kind: Wie Worte wirken: Konflikte fair lösen: Stressfreier erziehen*. Hannover: Humboldt.

Kurz, Susanne. 2014. «Unterstützen- nicht besser wissen!» *Das Schweizer Elternmagazin Fritz und Fränzi*, Mai, 76-77.

Qualifax, the national learners` database. *The Parent's Role in Career Selection: How important is the role of the parent in the career guidance process?* Database for further and higher education in Ireland (Department of Education and Skills, Ireland) retrieved 19.03.2019.

http://www.qualifax.ie/index.php?option=com_content&view=article&id=179&Itemid=207